

Fənn sillabusu

İxtisas: 050711-"Bağçılıq və tərəvəzçilik"

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Statistikanın əsasları

Fənn proqramı: Fənn müəllimi tərəfindən tərtib olunmuş 12 sentyabr 2025-ci il tarixli 01 sayılı protokolu ilə təsdiq edilən işçi tədris proqramı.

Kodu: IPF- B17

Tədris ili: III (2025-2026) – I semestri

Tədris yükü: Cəmi: 15 saat (15 saat mühazirə)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 3

Auditoriya №:

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat: Mustafayev Vəqif Rəis oğlu, Baş müəllim

Məsləhət günləri və saati: III gün saat 9⁰⁰-13⁰⁰.

E-mail ünvanı: vaqif.mustafayev.1960@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Hacıyev S.M. "Statistikanın ümumi nəzəriyyəsi", Ali məktəblər üçün dərslik. Bakı, 2005
2. Dövlət Statistika Komitəsi. "Azərbaycan rəqəmlərdə", "Azərbaycanın regionları" Bakı, 2018
3. Məmmədov R. "Gömrükstatistikası". Bakı, 2000.
4. Yaqubov S.M, Əliyev Ə.İ. "Sosial iqtisadi statistika", Dərs vəsaiti. Bakı, 2006.

Əlavə ədəbiyyat

5. Дудин, М. Н. Статистика : учебник и практикум для вузов / М. Н. Дудин, Н. В. Лясников, М. Л. Лезина. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 374 с.
6. Долгова, В. Н. Теория статистики : учебник и практикум для вузов / В. Н. Долгова, Т. Ю. Медведева. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 278 с.
7. Социальной статистика. Учебник вузов (Под ред. проф. И.И.Елсеевой) М. Финансы и статистика, 2003

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Statistika elmi ilə statistika təcrübəsi arasında sıx əlaqə mövcuddur. İstənilən statistik iş elmi cəhətdən təşkil olunmalıdır. Bunsuz düzgün nəticələr əldə etmək olmaz. Ona görə də statistika təcrübəsi elmə əsaslanmalıdır. Eyni zamanda statistika elmi özü də təcrübəyə əsaslanır, praktiki iş təcrübəsini ümumiləşdirir və aparılmış ümumiləşdirmələr əsasında yeni ideyalar irəli sürür. Öz növbəsində statistika elminin yeni nəzəri nəticələrinin təcrübədə tətbiqi onun inkişafına təkan verir. Tələbələr bu kursu mənimsəməklə hadisələrin həcmi və kəmiyyət nisbətləri onların əlaqə və inkişaf qanunauyğunluqları, yekun məlumatlarının statistika cədvəllərində və qrafiklərində verilməsi, statistik müşahidə və obyektlərinin məcmusunun tamlığını və düzgünlüyünü, istehsalın iqtisadi səmərəliliyini təmin edən ehtiyatların həcmi haqqında biliklər əldə edəcəklər.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir;
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bezi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bezi məsələləri əsaslandırə bilmir;
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;

- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 15 saat (15 saat mühazirə)

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Müh. Saat	Tarix
1	2	3	4
	Mühazirə		
1	Mövzu: Statistika elminin predmeti, metodu və vəzifələri Plan: 1. Statistika haqqında anlayış və onun əsas kateqoriyaları 2. Statistika elminin əsas sahələri 3. Statistikanın spesifik metodları 4. Statistika tədqiqatının mərhələləri 5. Azərbaycanda statistikanın təşkili Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-7]	2	
2	Mövzu: Statistika müşahidəsi Plan: 1. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış 2. Statistika müşahidəsinin təşkilinin formaları 3. Statistika müşahidəsinin növləri 4. Statistik informasiyanın toplanması üsulları 5. Statistika müşahidəsinin proqram-metodoloji məsələləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-7]	2	
3	Mövzu: Statistik cədvəllər və qrafiklər Plan: 1. Statistika cədvəlləri haqqında anlayış 2. Statistika cədvəllərinin elementləri 3. Statistika cədvəllərinin növləri 4. Hadisələrin dərk edilməsində və əyani təsvirində qrafiklərin rolu 5. Qrafiklərin növləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-7]	2	
4	Mövzu: Statistikada mütləq, nisbi və orta kəmiyyət nəzəriyyəsi Plan: 1. Mütləq kəmiyyətlər haqqında anlayış 2. Nisbi kəmiyyətlər haqqında anlayış 3. Dinamika nisbi kəmiyyəti haqqında anlayış 4. Nisbi kəmiyyətlərin digər növləri və onların hesablanması üsulları 5. Orta kəmiyyətlər haqqında anlayış 6. Hesabi orta kəmiyyətin formaları və hesablanması prinsipləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-7]	2	
5	Mövzu: Seçmə müşahidəsi və variasiya göstəriciləri Plan: 1. Seçmə müşahidəsi haqqında anlayış 2. Baş və seçmə məcmu. Onların ümumiləşdirici göstəriciləri 3. Seçmənin formaları 4. Seçmənin qaydaları və növləri	2	

	5. Variasiya haqqında anlayış 6. Variasiyanın statistik göstəriciləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-7]		
6	Mövzu: Dinamika sıraları və onların təhlili Plan: 1. Dinamika sıraları haqqında anlayış və onların növləri 2. Dinamika sıralarının analitik göstəriciləri 3. Dinamika sıralarının orta göstəriciləri. 4. Dinamika sıralarında ümumi inkişaf meyli. 5. Dinamika sıralarının interpolyasiyası və ekstrapolyasiyası haqqında anlayış Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-7]	2	
7	Mövzu: İndeksler Plan: 1. İndeksler haqqında anlayış və onların təsnifatı 2. Fərdi indeksler 3. Ümumi indekslərin qurulmasının müxtəlif üsulları 4. Ümumi orta indeksler və onların növləri 5. Orta səviyyənin dinamika indeksləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-7]	2	
8	Mövzu: Sosial iqtisadi statistikanın ümumi məsələləri Plan: 1. Sosial-iqtisadi hadisə və proseslərin statistik qiymətləndirilməsinin zəruriliyi 2. Sosial-iqtisadi statistikanın obyekt və predmeti 3. Müasir dövrdə sosial-iqtisadi statistikanın əsas vəzifələri və statistika müşahidəsinin təşkilinin təkmilləşdirilməsi istiqamətləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-7]	1	
x	Cəmi:	15	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Statistika bir fənn kimi cəmiyyətdə baş verən sosial-iqtisadi prosesləri müqayisəli şəkildə öyrənməklə yanaşı, statistika xidmətini təşkil etmək üçün kadrlar hazırlayır, eyni zamanda iqtisadiyyatın digər sahələrində fəaliyyət göstərən mütəxəssisləri bu elmin sirlərindən əgah edir. Statistika müəyyən beynəlxalq təcrübəyə uyğun tədqiqatlar aparır, ölkə rəhbərliyini keyfiyyətli statistik göstəricilərlə təmin edir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Cəmiyyətdə baş verən sosial-iqtisadi prosesləri müqayisəli şəkildə təhlil etməyi bacarır;
- Statistik informasiyanın toplanmasını həyata keçirməyi bacarır;
- Statistika müşahidəsi aparmağı bacarır;
- Statistik materialların yekunlaşdırılması və qruplaşdırılmasını həyata keçirməyi bacarır;
- Statistik cədvəllər və qrafiklərlə işləməyi bacarır;
- Dinamika sıralarının təhlilini aparmağı bacarır və s.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

1. Statistika haqqında anlayış və onun əsas kateqoriyaları
2. Statistika elminin əsas sahələri
3. Statistikanın spesifik metodları
4. Statistika tədqiqatının mərhələləri
5. Azərbaycanda statistikanın təşkili
6. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış
7. Statistika müşahidəsinin təşkilinin formaları
8. Statistika müşahidəsinin növləri
9. Statistik informasiyanın toplanması üsulları
10. Statistika müşahidəsinin proqram-metodoloji məsələləri

II Kollektiv sualları:

1. Statistika cədvəlləri haqqında anlayış
2. Qrafiklərin növləri
3. Mütləq kəmiyyətlər haqqında anlayış
4. Nisbi kəmiyyətlər haqqında anlayış
5. Orta kəmiyyətlər haqqında anlayış
6. Hesabi orta kəmiyyətin formaları və hesablanması prinsipləri
7. Seçmə müşahidəsi haqqında anlayış
8. Seçmənin formaları
9. Variasiya haqqında anlayış
10. Dinamika sıraları haqqında anlayış və onların növləri

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Statistika haqqında anlayış və onun əsas kateqoriyaları
2. Statistika elminin əsas sahələri

3. Statistikanın spesifik metodları
4. Statistika tədqiqatının mərhələləri
5. Azərbaycanda statistikanın təşkili
6. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış
7. Statistika müşahidəsinin təşkilinin formaları
8. Statistika müşahidəsinin növləri
9. Statistik informasiyanın toplanması üsulları
10. Statistika müşahidəsinin proqram-metodoloji məsələləri
11. Statistika cədvəlləri haqqında anlayış
12. Statistika cədvəllərinin elementləri
13. Statistika cədvəllərinin növləri
14. Hadisələrin dərk edilməsində və əyani təsvirində qrafiklərin rolu
15. Qrafiklərin növləri
16. Mütəqəmiyyət haqqında anlayış
17. Nisbi kəmiyyətlər haqqında anlayış
18. Dinamika nisbi kəmiyyəti haqqında anlayış
19. Nisbi kəmiyyətlərin digər növləri və onların hesablanması üsulları
20. Orta kəmiyyətlər haqqında anlayış
21. Hesabi orta kəmiyyətin formaları və hesablanması prinsipləri
22. Seçmə müşahidəsi haqqında anlayış
23. Baş və seçmə məcmu. Onların ümumiləşdirici göstəriciləri
24. Seçmənin formaları
25. Seçmənin qaydaları və növləri
26. Variasiya haqqında anlayış
27. Variasiyanın statistik göstəriciləri
28. Dinamika sıraları haqqında anlayış və onların növləri
29. Dinamika sıralarının analitik göstəriciləri
30. Dinamika sıralarının orta göstəriciləri
31. Dinamika sıralarında ümumi inkişaf meyli
32. Dinamika sıralarının interpolasiyası və ekstrapolyasiyası haqqında anlayış
33. İndeksler haqqında anlayış və onların təsnifatı
34. Fərdi indekslər
35. Ümumi indekslərin qurulmasının müxtəlif üsulları
36. Ümumi orta indekslər və onların növləri
37. Orta səviyyənin dinamikası indeksləri
38. Sosial-iqtisadi hadisə və proseslərin statistik qiymətləndirilməsinin zəruriliyi
39. Sosial-iqtisadi statistikanın obyektı və predmeti
40. Müasir dövrdə sosial-iqtisadi statistikanın əsas vəzifələri və statistika müşahidəsinin təşkilinin təkmilləşdirilməsi istiqamətləri

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il (01 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:

b/m. Vəqif Mustafayev

Devan Ar dos GT Əliyev